

Andrej Ivanuša

KINDER JAJČKA IN ZBIRALSKI RAJ

Ljudje se obnašamo racionalno šele takrat, ko so vse druge možnosti izkoriščene.

Revija Denar, december 2014 – rubrika: ZANIMIVOSTI

Američana Brandon Loo and Christopher Sweeney sta po dveh tednih potepanja po Evropi pristala na letališču v Atlanti. A cariniki so ju takoj po prihodu in pregledu prtljage odpeljali v posebne prostore ter ju temeljito pretresli. Na koncu sta plačala celo kazen. Vendar nista tihotapila orožja ali mamil. Naredila sta še hujše kaznivo dejanje – v ZDA sta skušala pretihotapiti Kinder jajčka!

NE NOSITE KINDER JAJČEK V ZDA!

V enem od supermarketov v Ljubljani sta opazila čokoladna jajčka v katerih se skriva igračka in je v Evropi že dolgo časa priljubljen prodajni artikel in čudovito darilo za otroke. Takih v Ameriki ne prodajajo in sta jih videla prvič. Ne da bi kaj dosti razmišljala, sta jih kupila. Vsak je kupil dva paketka s po tremi Kinder jajčki za svoje nečake in nečakinje.

Ko je carinik na letališču v Atlanti v njuni osebni prtljagi našel darilna paketa s čokoladnimi jajci, jih je nemudoma zasegel, saj jih nista prijavila. Ob tem so jima takoj naložili kazen za tihotapljenje prepovedanih izdelkov v ZDA v višini 2.500\$ za vsako jajce! Torej, skupaj neverjetnih $2 \times 6 \times 2.500 = 30.000\$$. Fanta sta zijala in ob tem se je Christopher celo režal, saj je menil, da se cariniki zafirkavajo z njima. Carinski uslužbenci so ju nato zadrževali več kakor tri ure in kar naprej sta pojasnjevala zakaj imata Kinder jajčka v prtljagi.

Christopher je kasneje za časopis povedal:

»Samo so tratili čas in denar, seveda, najin in tudi njihov. Pa še odvetnika sva klicala, da naju je spravil iz godlje. Porabili smo še dve uri, da smo se pogodili. A na koncu sva jo odnesla z resnim opominom in plačilom eksemplarične kazni v višini 2.500\$. Jajčka pa sva morala pustiti tam, na carini.«

Ko sem zgodbo prebral na internetu, sem se najprej dodobra nasmejal človeški neumnosti. Nato me je začelo zanimati, zakaj je prepovedan uvoz Kinder jajčk v ZDA in čemu je določena tako drakonska kazen. Dejstvo je, da so v ZDA v letu 2013 zasegli več kakor 60.000 Kinder jajčk, ki so jih Američani in drugi popotniki želeli prinesiti v ZDA.

Že leta 1938 je vlada ZDA sprejela zakon Federal Food, Drug, and Cosmetic Act v katerem je tudi člen o prehrabnih izdelkih. V njem izrecno piše, da je v ZDA prepovedano proizvajati in tržiti prehranske izdelke v katere je v celoti ali delno vključen ne-prehranski izdelek, torej v hrani ne sme biti igračka, nakit, ipd. Leta 2012 je FDA (Food and Drug Administration) ta zakon še dopolnila z opozorilom, da je strogo prepovedano izdelovati in prodajati takšne izdelke zato, ker »potrošnik lahko tovrstne izdelke poje, ne da bi opazil, da je v njih skrit izdelek, ki ga ni mogoče pojesti, ter s tem tvega svoje zdravje, oz. življenje, saj se lahko na takem izdelku zaduši do smrti.« Dobesedni citat!

Vendar FDA ni edina organizacija, ki je napovedala vojno Kinder jajčkom. Leta 1977 je CPSC (Consumer Product Safety Commission), ameriška organizacija za zaščito potrošnikov, pod drobnogled vzela nekaj ilegalno uvoženih čokoladnih jajčk in strokovno ugotovila, da vsebujejo Kinder jajčka igračke, ki so sestavljene iz drobnih delov. Ob tem je jajček namenjen otrokom vseh starosti, tudi za mlajše od treh let. To pa nedvomno predstavlja kršitev zakonodaje, ki prepoveduje prodajo izdelkov z drobnimi delčki otrokom pod 3 leti starosti. Zato so še bolj zaostri kaznovalno politiko ob vnosu Kinder jajčk v državo.

Pa pogledjmo, kolikšna je nevarnost za zadušitev majhnih otrok. Vsako leto prodajo več kakor 2,5 milijarde Kinder jajčk. Prvo čokoladno jajce-igračko so naredili leta 1974 in od takrat so časopisi poročali le o dveh(!) primerih na vsem svetu, ko bi se naj otrok zadušil z delčki igračke iz Kinder jajčka. V obeh primerih pa se ni zadušil v trenutku, ko je jedel čokolado, temveč potem, ko se je nekaj časa že igral z igračko. Oba primera pa se nista zgodila v Evropi, temveč eden v Argentini in eden na Tajskem.

Ob tem še to, da je tisto, kar je prepovedano, tudi najslajše. Tako so enemu od tihotapcev kinder jajčk na kanadsko – ameriški meji zasegli kar 10.000 Kinder jajčk in ga za leto dni strpali v zapor.

KINDER JAJČKA ZBIRAJO, MAR NE?

Kinder jajčka, originalno »Kinder Überraschung«, so eden od najbolj znanih nemških izdelkov. Vendar sploh niso nemški izdelek! Firma Kinder je že od vsega začetka v lasti italijanske družbe Ferrero, ki ob Kinder jajcih trži še drug »nemški« izdelek z imenom Nutella. Prvo jajce so pod imenom Kinder Sorpresa izdelali leta 1974 v Italiji. A ideja izhaja iz Argentine, kjer je že leta 1962 podoben izdelek Jack-chocolata naredilo podjetje FelFort Company, vendar ne v obliki jajca.

Znotraj 20g težkega čokoladnega jajca iz bele in temne čokolade je rumena plastična ovalna kapsula v kateri je shranjena sestavljiva igračka z navodili BPZ (nemško: Beipackzettel) za sestavo in prikazov figuric iz določene serije. S temi igračkami se ne igrajo samo otroci, temveč tudi odrasli. Figurice, ki so narejene iz enega kosa plastike ali kovinske zlitine, so predmet zbiranja. Posebno vrednost imajo ročno poslikane figurice in listki BPZ. Predmet zbiranja določene skupine zbiralcev so samo ti spremni lističi in nekateri med njimi dosežejo ceno celo do 100€.

Igračke oblikujejo zaposleni in najeti oblikovalci, na primer francoski umetnik André Roche. Izdelujejo jih v več deželah. Tako v vsaki državi pripravijo lastne sete figuric in igračk. Na primer, v Italiji vsako leto ob božiču pripravijo božično serijo jajčk (trije kralji, Jezušček, Marija, Jožef in set živali). V kolikor ste obdržali vaše figurice iz mladosti, je velika možnost, da se med njimi skriva redka in dragocena. Običajno je njihova zbiralska vrednost nekje med 50 in 80 evri. Nekateri pa dosežejo ceno tudi do 800€!

Dragocenost lahko ocenite tudi sami. Najprej morate vedeti, če je bila igračka narejena pred letom 1980. Potem je pomembna barva plastične kapsule. Večina je rumenih, nekatere so oranžne. Če je oranžna, so v njej shranili ročno pobarvane Ovce in Smrkce. Prav ti modro obarvani palčki z belo kapico sodijo med najbolj iskane in zaželene zbirateljske predmete, še posebej z BPZ lističem. Pomembno je še, kje so figurice naredili. Večjo vrednost dosegajo tiste, ki so jih izdelali v Italiji ali Nemčiji. Na internetu je mogoče najti zbirateljske kataloge s cenami in tam lahko izveste zbirateljsko ceno posamezne figurice.

Smrkčevska olimpijada iz leta 1984 stane med zbiralci skupaj z lističem BPZ okrog 1.500€. Posamezna figurica stane okrog 80€, smrkec z jajcem pa 10x več! Listič prinese dodatnih 100€.

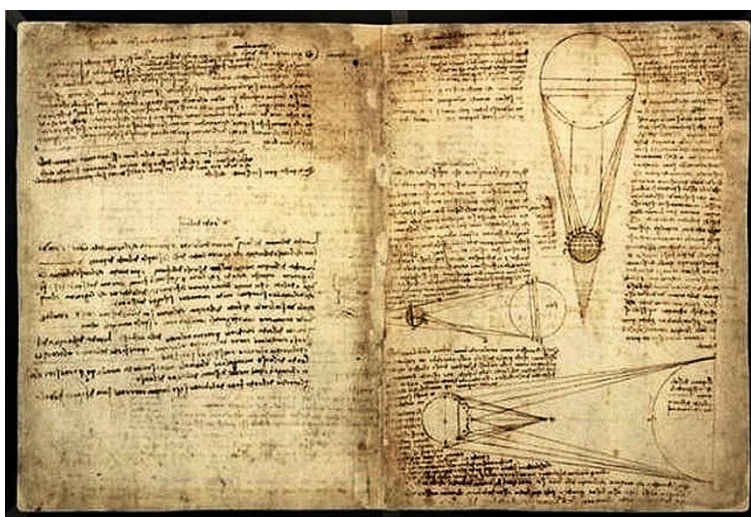
ZBIRALSKI RAJ NI POCENI

Ob oznaki »zbirateljstvo« večinoma pomislimo na bogate zbiralce umetniških slik, kipcev, dragotin, denarja in podobnega. Vendar ljudje zbiramo vse mogoče predmete. Praktično je za vsak predmet določen zbirateljski trg. Za osebe, ki zbirajo določene predmete, so ti zelo dragoceni in so za druge ljudi »brezvredno staro šaro« pripravljeni plačati neverjetne cene. Že skromna znamka na pismu lahko doseže ceno 1,5 milijona dolarjev in še več. Takšno ceno ima v nizozemskem poštnem muzeju shranjeno pismo z otoka Mavricijusa, na katerem sta dve znamki. Trenutno je najdražja švedska znamka »Treskillig Yelow«, leta 1855 po pomoti namesto v modro-zeleni barvi natisnjena v rumeni. Znan je le en primerek in leta 1996 je bogat arabski filatelist znamko z napako kupil za 2,3 milijona dolarjev.

Najbolj iskan strip na svetu je ugledal luč sveta novembra 1962. To je strip založnika Marvel Comic o alter egu Petra Parkerja, ki ga vsi poznamo pod nadimkom Spiderman. Napisal ga je Stan Lee in narisal Steve Ditko. To številko so takrat prodajali po 12 dolarskih centov, marca letos pa je zbiralec stripov zanj plačal 40.000\$. A v zadnjem času narašča povpraševanje po stripih o Batmanu. Verjetno bomo kmalu preseгли ta rekord.

Še danes vsi iščejo »leviske«, hlače iz bombažnega denima, ki sta jih z indigom na modro barvala Levis Strauss in Jacob Davis. Ampak, obstajajo tudi tiste, ki sta jih naredila leta 1850 in jih prodala za 13,50\$. Leta 2005 jih je na dražbi kupil japonski zbiralec za 60.000\$. Med zbiralci oblačil je največjo vrednost dosegla obleka Marilyn Monroe, ki jo je nosila na rojstnodnevni zabavi za predsednika Kennedyja in mu zapela znamenito pesem »Happy Birthday Mr. President«. Na dražbi leta 1999 so jo prodali za 1.267.500\$.

Gutenberg je leta 1450 natisnil Biblijo, danes ji pravijo 42-vrstična Biblija, tudi Mazarinova Biblija ali preprosto B42. Še danes velja za vrhunec tiskarske estetike in umetniškega oblikovanja. Menijo, da obstaja na svetu še 42 do 48 izvodov ali v fragmentih ali v celoti. V kolikor bi jo našli kje v kakšni kleti ali na podstrešju, bi jo na zbiralskem trgu lahko ponudili za 100.000\$. A to ni nič v primerjavi s ceno, ki so jo leta 1994 plačali za Codex Hammer Leonarda da Vinci. Zajemite sapo – 30.802.500\$.

Codex Hammer Leonarda da Vinci so prodali za več kakor 30 milijonov \$.

Zbiralci dragocenih vin so najbolj navdušeni nad francoskimi vini in šampanjci. Cene dosegajo vrtooglave višine. A med njimi izstopa steklenica vina Château Lafite iz leta 1787, ki si jo je tretji predsednik ZDA Thomas Jefferson kupil na obisku v Franciji. Leta 1985 se znašla na dražbi v Londonu in zbiralec jo je izlicitiral za 160.000\$.

Obožujete Beatle in še posebej Johna Lennona? Tri tedne pred svojo tragično smrtjo je skupaj z Yoko Ono izdal album Double Fantasy. Ob izidu leta 1980 album niti ni bil preveč cenjen in znan. Leto dni kasneje pa je prejel nagrado Album of the Year na 24th Annual Grammy Awards. Nekaj izvodov je pred smrtjo še uspel podpisati, a ohranil se je samo eden z njegovim originalnim podpisom. Zanj je zbiralec pred dvema letoma odštél 525.000\$.

Kitajski porcelan je vedno veljal za najbolj prestižno dobrino in kitajski porcelanasti izdelki so skozi vso zgodovino dosegali zelo visoke cene. Med njimi je najdragocenejša vaza iz XIV. stoletja za časa dinastije Yuan (1271-1368), ki jo imenujejo tudi Mongolska dinastija. To je tudi obdobje, ko so Kitajci postali neprekosljivi pri izdelavi izdelkov okrašenih z modrimi ornamentami, prizori in pismenkami. Vazo, ki je visoka 34 centimetrov, je odkupila bogata ameriška družina leta 1993 za 1,2 milijona \$. Vendar dosegajo rimske umetnine še višjo vrednost. Leta 1920 je bila pri izkopavanjih v Rimu najdena statua boginje Artemis z jelenom iz bronu visoka 90 cm. Zaradi finančnih težav, se je muzej odločil, da jo leta 2007 proda. Muzejski kuratorji in poznavalci so menili, da bodo zanjo težko dosegli vrednost 7 milijonov \$. Licitiranje se je ustavilo pri vrednosti 28,6 milijona \$.

Ko se vaši otroci naveličajo zbiranja sličic košarkarjev, nogometašev, ipd., vam svetujem, da albume skrbno shranite. Morda bodo vašemu vnuku ali vnukinji prinesli pravo bogastvo. Trg zbiralcev športnih sličic je zelo velik in določene sličice dosegajo neverjetne cene. Seveda je najbolj cenjen ameriški trg, kjer so neprekosljivo na prvem mestu sličice igralcev baseballa. Menda je bil med njimi najbolj cenjen igralec nemškega porekla Johannes Peter Honus, ki so ga klicali The Flying Dutchman. Igral je v letih od 1897 do 1917. American Tobacco Company je leta 1933 izdala album s sličicami in med zadnjimi je sličica T206 Honus Wagner. Kolikor je znano, so natisnili od 60 do 200 kosov te sličice, saj je lastnik športne ekipe Wagner zahteval avtorsko nadomestilo za tiskanje. Družba se je odločila, da tega ne bo plačala in je prekinila tiskanje. Zato je ta košček potiskanega papirja že takoj na začetku dosegel ceno 50\$. Leta 2000 je zbiralec za eno izmed njih plačal 1,26 milijona \$. Poznavalci ocenjujejo, da bi bila danes cena 3x višja!

Sličica T206 Honus Wagner igralca baseballa je bila prodana za 1,26 milijona dolarjev.

Zelo veliko in bogato je tržišče zbiralcev avtentičnih podpisov. Mnogi podpisi slavnih oseb dosegajo neverjetne cene. Med njimi je nekaj »krac« na papirju cenovno neprekosljivih, od vseh pa izstopa podpis angleškega nesmrtnega poeta Williama Shakespeara, ki so ga prevedli praktično v vsak jezik na planetu. Znanih je šest primerkov njegovega podpisa. Tri najdemo na pogodbah, ki so povezana z nakupi njegove hiše in zemljišč, preostali trije pa so na kopijah njegove oporoke. Trenutno so vsi v lasti zasebnih institucij in niso naprodaj. Vendar je njihova »prodajna zbirateljska« vrednost nekje med 3 in 5 milijoni \$.

VIOLINA, AVTO, ČAJNA SKODELICA IN KODRČEK LAS

Poglejmo še nekaj neverjetnih cen za prodane zbirateljske izdelke. Violina Guarneri del Gesù je bila leta 2007 prodana zbiralcu za 3,9 milijona \$. O baseballu sem že govoril, a baseballska žoga s katero je Mark McGwire zaključil svoj sedemdeseti home-run je zbiralca stala 3 milijone \$. Avtomobili tudi dosegajo lepe cene. Leta 2009 so za 12,2 milijona \$ prodali Ferrari 250 Testa Rosa letnik 1957. 36 milijonov \$ je bila cena za Badminton Cabinet. Ta omara je italijanska mojstrovina iz Florentine iz 18. stoletja in je narejena iz črne ebenovine, robovi so okrašeni z ametisti, agati, lapis lazuli in drugim dragim kamenjem.

Zame je eden od najbolj bizarnih spominkov čajna skodelica, iz katere je Lady Gaga popila čaj in na njem pustila odtis svojih preveč obarvanih ustnic. Na Japonsko je potovala, da se je udeležila tiskovne konference za pomoč žrtvam po velikem pacifiškem cunamiju ob božiču leta 2012. Organizatorji so ji na konferenci ponudili čaj v skodelici z napisom »Molimo za Japonsko« v domačem jeziku in pismenkah. Edina dobra stvar je bila, da je izkupiček dražbe šel v dobrodelne namene. Za skodelico se je potegovalo več kakor 1300 ljudi, zmagovalec je zanjo plačal 75.300\$.

Omeniti moram še kodrček z lasišča Elvisa Presleya. Ni bil znan le po svoje petju in miganju z boki, temveč tudi po lepih laseh. Ko ga je strigel, je njegov frizer shranil nekaj odrezanih kodrčkov. Enega izmed njih je leta 2002 prodal za 115.000\$. Če slučajno zbirate lase znamenitih oseb, vam podajam še cene za njihove kodre: John Lennon (48.000\$), Beethoven (\$7,300), Mickey Mantle (6.900\$), Neil Armstrong (3.000\$), John F. Kennedy (3,000\$), itd. A nad vsemi je kodrček z glave Che Guevare, ki ga skupaj z njegovimi prstnimi odtisi in posmrtnimi fotografijami, ki jih je naredil FBI, lahko kupite za 119.500\$. Pazite torej, kateremu frizerju zaupate striženje svojih las in brade!